GŁOS POMORSKI

Nr. 245 — Rok 2. (GAZETA POMORSKA) **Numer pojedyńczy 50 mk.**

Prenumerata miejscowa: Przy odbiorze w ekspedycji i w agenturach miejscowych miesięcznie **900** mk., przedpłata na poczcie z odnoszeniem do domu miesięcznie **990** mk. — pod opaskę w Polsce 1150 mk., do Niemiec i W. M. Gdańska 350 mk. niem., do Francji 2,50 frc., do Anglji 0,5 shilings, do Stanów Zjednoczonych 25 centimes. W razie nieprzewidzianych wypadków jak strejki, przeszkody techniczne itd. prenumeratorzy nie mają prawa żądania niedostarczonych numerów lub zwrotu prenumeraty. — Rękopisów nadesłanych nie zwraca się.

Dyrektor przyjmuje od godz. 10-tej do 11-tej przed południem. Redaktor Naczelny przyjmuje od godz. 11-tej do 12-tej w południe.

Rachunek bieżący: Bank Powiatowy, Grudziądz, Bank Związku Sp. Zarobk. i Danziger Privat-Aktienbank Gdańsk i Grudziądz P. K. K. P. Grudziądz. — Konto czekowe: **Gdańsk nr. 2980.** Konto pocztowe: Kasa Oszczędności Oddział w Poznaniu nr 201193 Miejsce płatności i wykonania: Grudziądz.

Ogłoszenia: Wiersz wysokości milimetra w dziale ogłoszeniowym na stronie 8-łamowej 50 mk., w dziale reklamowym na stronie I 3-łamowej przed tekstem 300, wśród tekstu 350, za tekstem 250, dla zagranicy z wyjątkiem W. M. Gdańska i Niemiec 200% nadwyżki w markach polskich lub ich wartości walutowej. Dla W. M. Gdańska: wiersz wysokości milimetra w dziale ogłoszeniowym na stronie 8-łam. 10 mk niem., w dziale reklamowym na stronie I 3-łam. przed tekstem 35 mk. niem., wśród tekstu 45 mk. niem., za tekstem 30 mk. niem., dla Niemiec 50% nadwyżki. Za tłomaczenie 20%. — **Administracja nie przejmuje** odpowiedzialności za termin umieszczenia ogłoszeń. Rachunki są płatne w 8 dniach; po upływie tego terminu dolicza się 5% ponad skonto bankowe.

Redakcja i Administracja: Groblowa 27/29. | GRUDZIĄDZ, czwartek, dnia 19-go października 1922 | Telefon Nr. 50 i 51.

Telegramy.

Z Sejmu Śląskiego.

Katowice, 18. 10. (PAT.) Wczoraj o godz. 14 pan marszałek Wolny otworzył trzecie posiedzenie Sejmu Śląskiego. Przedstawiciele poszczególnych stronnictw wygłosili mowy programowe. Pierwszy zabrał głos p. Korfanty. Oświadczył on, że Śląsk oczekiwał doskonalszego programu ze strony rządu od programu, jaki zawierała inauguracyjna mowa p. Nowaka. Poruszając kwestję gospodarczą, Korfanty poddał krytyce sprawę kredytu 200 milonów marek, udzielonego centrali współdzielczej oraz omawiał sprawę wprowadzenia waluty polskiej, przyczem zaznaczył, że walutę tą można wprowadzić, nie czekając na decyzję rządu centralnego. P. Korfanty domagał się na koniec, aby szkolnictwo górnośląskie było prowadzone w duchu polskim zgodnie z zasadami chrześcijańskimi. Po przemówieniach programowych odczytano wnioski, złożone do laski marszałkowskiej, poczem jako pierwszy referent przemawiał pos. ks. Brzoska. Wniosek dotyczący natychmiastowej wypłaty poborów nauczycieli został przyjęty większością głosów. Na wniosek p. marszałka posiedzenie odroczono do dziś (środy).

*

III rocznica pułku kaszubskiego.

Chojnice, 18. 10. (PAT.) 63 pułk piech. t. zw. pułk kaszubski imienia Józefa Piłsudskiego obchodził tu w niedzielę swoją trzecią rocznicę powstania. Pułk ten stworzony został 15 października 1919 roku w Poznaniu a chrzest bojowy otrzymał w czasie wojny bolszewickiej. Uroczystość rozpoczęła się w sobotę wieczorem pobudką odegraną przez orkiestrę pułkową. W niedzielę zaś rano odbyło się uroczyste nabożeństwo polowe przy udziale całej nieomal ludności miasta Chojnic. Następnie odbył się obiad wydany przez oficerów pułku, na którym byli obecni wszyscy przedstawiciele władz cywilnych w Chojnicach oraz szereg delegacji wojskowych z różnych miast Pomorza. Uroczystość zakończyły igrzyska wojskowe, zorganizowane przez pułk.

*

Urzędnicy przeciw sojuszowi z N. P. R.

Poznań, 17. 10. W Poznaniu odbył się wielki wiec urzędników państwowych, samorządowych i komunalnych, zwołany celem wysłuchania referatów kandydatów na posłów do Sejmu z listy N. P. R. Przebieg wiecu był bardzo burzliwy i próba wciągnięcia organizacyj urzędniczych do akcji wyborczej pod sztandarem N. P. R. zakończyła się zupełnem niepowodzeniem. Olbrzymia większość urzędników oświadczyła, eż nie zamierza popierać kandydatów pp. Młokosiewicza i Lusaka, którzy zawarli pakt z N. P. R. i umieszczeni na tej liście.

*

Nieudałe wiece N. P. R.

Poznań, 17. 10. W niedzielę na wiecu w Odolanowie miał przemawiać p. Nader z N. P. R., zebrani jednak nie chcieli go dopuścić do głosu, mimo to pos. Nader kilka razy usiłował przemawiać, co wywołało takie rozdrażnienie, że go ściągnięto z trybuny. P. Nader uciekł się pod opiekę policji.

W podobny sposób rozprawiano się na wiecu w Kurniku, gdzie przepędzono agitatorów N. P. R. i kandydata na posła Ciszaka.

*

Przekazywanie granicy wschodniej.

Rowne. 17. 10. (PAT.). Mieszana komisja graniczna na wschodzie przekazała polskim i sowieckim władzom państwowym dalszy odcinek granicy polsko-ukraińskiej, przechodzący przez powiaty czarneński i równieński. Długość przekazanego odcinka wynosi 101,5 km. (157 słupów). W ten sposób przekazano dotychczas 434 km. granicy wschodniej.

*

Raut u prezydenta ministrów.

Warszawa. 18. 10. (PAT.) Dziś o godzinie 21 min. 30 p. prezydent ministrów z małżonką wydaje raut dla korpusu dyplomatycznego w sali recepcyjnej pałacu Rady Ministrów.

Objazdy ministra sprawiedliwości.

Warszawa, 17. 10. (Pat.) W ubiegłym tygodniu p. minister sprawiedliwości Makowski dokonał objazdu całego szeregu sądów i więzień w północno-zachodniej części Rzeczypospolitej, mianowicie w Płocku, Włocławku, **Toruniu, Chełmnie i Grudziądzu.** W Toruniu p. minister Makowski odbył dłuższą konferencję z prokuratorami sądów apelacyjnego i okręgowego. Celem tej konferencji było bliższe zapoznanie się z potrzebami miejscowego sądownictwa oraz jego niedomaganiami. W **Grudziądzu** poza konferencją w sądzie okręgowym dokonał p. minister szczegółowej inspekcji tutejszego domu karnego. — W Toruniu — jak nam donoszą — przyjął pan minister delegacje obywateli włościan z obwodu czerskiego, którzy przedstawili sprawę kontraktów ronych, wciąż jeszcze nie załatwioną.

*

Spółka wyborcza.

Warszawa. (Tel. wł.) „Rzeczpospolita" donosi: W piątek, dnia 13 października zwołali enpeerowcy, socjaliści i komuniści w fabryce żelaznej Lilpop Rau Löwenstein na Woli wiec przedwyborczy, na którym między innymi przemawiali: poseł Łańcucki, komunista, i p. W. Dagnan, enpeerowiec.

Połowa zebranych opuściła salę zaraz na początku, nie mogąc ścierpieć blagi i demagogji mówców ze spółki socjalistyczno-enpeerowsko-komunistycznej.

*

Armja francuska rękojmią pokoju.

Paryż, 17, 10. (PAT.-Havas.) Gen. Sikorski przed swoim odjazdem do Warszawy oświadczył przedstawicielowi „Excelsiora", że manewry w Quotidan były zjawiskiem wielce pouczającem. Były one potwierdzeniem ścisłego związku istniejącego we Francji między narodem i armją. Temu właśnie związkowi zawdzięczyć należy wielkość i sławę armji francuskiej. Armja ta wygrała wielką wojnę dzięki swej doskonałej jednolitości i spoistości oraz patrjotyzmowi. Dzięki wiedzy jej dowódców i ogólnemu zapałowi jest ona promieniowaniem twórczych sił narodu i rękojmią pokoju.

*

O odbudowę zniszczonej Francji.

Wiedeń, 17. 10. (PAT.) „Neue Freie Presse" donosi z Paryża: Jak wiadomo minister robót publicznych Letrocquer opracował program wielkich robót któreby miały wykonać Niemcy na terytorjum zniszczonych departamentów na rachunek należnych odszkodowań. Obecnie — jak donosi „Echo de Paris" — rząd niemiecki uznał zasady tego projektu i pragnie, aby dyskusja w tej sprawie odbyła się z wysłaną do Berlina misją francuską.

*

Opróżnianie Tracji przez Greków.

Konstantynopol, 17. 10. (PAT.-Havas.) W dniu wczorajszym oddziały koalicyjne gorąco witane przez ludność rozpoczęły zajmowanie Tracji, którą Grecja ewakuje. Dotychczas żadnych wypadków przytem nie było. Anglicy przetransportowani zostali na statkach w celu zajęcia pasa wybrzeży. 6 misyj koalicyjnych udało się do Adrjanopola, Czerlu, Kirkilisse, Lille Burgas, Uzon-Koprei i Rodosto. Oficerowie koalicyjni zebrali się wspólnie z oficerami kemalistycznymi w Ghobza w celu dokonania pracy nad delimitacją granicy.

*

Flota rosyjska przybywa do Gdańska.

Gdańsk. 17, 10. (PAT.) „Danziger Volksstimme" donosi, że rosyjska flota wojenna odwiedzi w najbliższym czasie Helsingfors, Rewel i Gdańsk. Flota sowiecka składa się z 3 krążowników, 4 okrętów do zakładania min oraz kilku innych mniejszych okrętów.

Sekretarjat Chrześcijańskich Związków Zawodowych istnieje w Grudziądzu przy ulicy Groblowej 31. Otwarty jest od 8—1 i od 3—6.

Tam interesenci otrzymać mogą wszelkie informacje i porady w sprawach zawodowych itd. Kierownikiem jest p. Jan Nowak. Telefon 713.

Odszkodowania niemieckie.

Paryż, 17. 10. (Pat-Havas). Urzędowo donoszą, że rząd Rzeszy przekazał komisji odszkodowawczej obligacje na sumę 47 545 155 marek w złocie płatne w Brukseli w terminie 15 kwietnia 1923 r.

*

Pomoc Papieża dla uchodźców ze Smyrny.

Rzym, 17. 10. (Pat-Havas.) Papież polecił udzielić ponownie pomocy uchodźcom ze Smyrny w Konstantynopolu.

*

Echa krwawych zajść berlińskich.

Berlin, 17. 10. (Pat.) W czasie wczorajszych dochodzeń policyjnych w przedmiocie krwawych walk koło cyrku Buscha przeprowadzono rewizję w lokalu wydawnictwa komunistycznego „Rote Fahne" i skonfiskowano wiele materjału obciążającego. Jak słychać, w ciągu wczorajszego wieczoru aresztowano około 30 osób.

Berlin, 17. 10. (Pat.) Na zgromadzeniach komunistycznych odbytych wczoraj postanowiono zażądać od prezydenta policji uwolnienia wszystkich aresztowanych osób, grożąc wywołaniem w przeciwnym razie strajku generalnego w berlińskich zakładach przemysłowych. Komuniści twierdzą przytem, że niedzielne zajścia spowodowane były napadami orgeschowców na spokojnie demonstrujących robotników.

Poznań, dnia 17 października. (Tel. wł.) Marki niemieckie (wypłata na Berlin) 3,75—3,65, marki niemieckie obrotów dokonano 5 970 000. Akcje bankowe: Bank Kwilecki Potocki i S-ka 435, Bank Poznański 180, Bank Przemysłowców 210, Bank Związku Spółek Zarobkowych I—IX em. 230, Poznański Bank Ziemian I—IV em. 170. Akcje Przemysłowe: Browar Krotoszyński 4000, Cegielski H. I—VIII em. 590—600, Centrala Skór ex kup. 250, Hartwig Kantorowicz 900, Hurtownia Drogeryjna 125, Hurtownia Związkowa 130, Herzfeld-Viktorius 450, Juno 400, Lubań, Fabryka przetw. ziemn. 5 000, Dr. Roman May 1 425, Poznańska Spółka Drzewna I—V em. 650, Bracia Stabrowscy, Zapałki 320, Spółka Stolarska 740, Wytwornia Chemiczna I—III em. 190, Żar I—II em. 2 700, Zjednoczone Browary Grodziskie 390.

Warszawa, dnia 17 października. (Tel. wł.) Dolary amerykańskie 10 325, dolary kanadyjskie 10 600, franki francuskie 802,50, marki niemieckie 3,85—3,90.

Gdańsk, 18. X. (Tel. wł.) ***Mrk. pol. 27,00—27,50, dolary St. Zj. 2800—2900.***

Dawniej a dzisiaj.

W sprawozdaniu Zjednoczenia Zawodowego Polskiego za rok 1910 czytamy na stronie 66 następujące zdanie:

„Natomiast nie potrzeba być socjalistą, aby ganić, co jest złe i co jest krzywdą dla pracującego ludu, bo nikt inny jak Ojciec św. Leon XIII w encyklice swojej „Rerum novarum" zganił ostro te krzywdy i uznał organizowanie ludu pracującego za potrzebne. A chociażby socjalizm istniał i sto tysięcy lat, to jeszcze tego nie dokaże dla ludzkości, czego dokonał kościół katolicki, który krzewił przez całe wieki swego istnienia chrześcijańskie zwyczaje i obyczaje, uczył wzajemnej miłości i wyrozumiałości, ujmował się za skrzywdzonymi i przez wieki całe szerzył oświatę i utrzymywał szkoły".

A dzisiaj?

Jak inaczej przemawiają agitatorzy N. P. R. i Z. Z. P. na zebraniach filji Zjednoczenia i Enpeeru. Jak to dzisiaj poniża się kościół katolicki, a wiekopomne wezwanie Ojca św. Leona XIII ośmiesza się, jako rzecz bez wartości i bez pożytku dla stanu robotniczego.

Przypomnienie powyższego ustępu sprawozdania najlepiej dowodzi, jak olbrzymia dokonała się zmiana u kierowników Z. Z. P., jak daleko odbiegli od pierwotnego programu Zjednoczenia.

N. P. R. w świetle faktów.

„Z dniem dzisiejszym rozpoczynamy druk bardzo poważnej i rzeczowo ujętej rozprawy pod nagłówkiem: „N. P. R. w świetle faktów“. Rozprawa rzuca wiele światła na istotne cele i poczynania N. P. Ru. Wszystkim naszym czytelnikom radzimy szczerze, aby zachowali odnośny numer naszego pisma. Powyższa rozprawa ukaże się wprawdzie w osobnej odbitce, jednakże każdy czytelnik uniknie osobnego wydatku na broszurę, skoro zachowa rozprawę, umieszczoną w naszem piśmie“.

Narodowa Partja Robotnicza powstała jako Narodowe Stronnictwo Robotników na programie chrześcijańskim i narodowym, zdrowym i dobrym. Dzisiaj ma ju zupełnie inne oblicze. Należą do niej wprawdzie jeszcze w wielkich ilościach ludzie prawi i dobrzy, ale cały kierunek partji odwracał się coraz więcej od pierwotnych zasad. Narodowa Partja Robotnicza nie jest obecnie niczem innem, jak narodową partją socjalistyczną, jaka istniała przed wojną w Czechach. Narodowy socjalizm w Czechach zaś, jak wiadomo, dostarczył najwięcej zwolenników późniejszemu komunizmowi.

N. P. R. dostała się pod wpływy, które ją zupełnie opanowały. Dawniejsi kierownicy partji z Westfalji i Śląska albo sami się wykoleili albo też za mało są uzdolnieni do tego, ażeby prowadzić polityczne stronnictwo i utrzymać je na wyżynach pierwotnego programu. Powoli opanowali ich mądrzejsi od nich, ale zupełnie inny program, wyznający prowodyrowie N. Z. Ru z Warszawy.

Narodowy Związek Robotniczy (N. Z. R.) w Królestwie z którym złączyło się dawniejsze Narodowe Str. Robotnicze i wytworzyło wspólną partję pod nazwą Narodowa Partja Robotnicza, był organizacją utworzoną pierwotnie przez Narodową Demokrację. Później odłączył się on od N. Dem., zwłaszcza, gdy do Narodowego Związku Robotniczego weszli ludzie więcej zbliżeni do sposobu myślenia socjalistów. W czasie wojny wpływy tych nowych kierowników wprowadziły Narodowy Związek Robotniczy na drogę tak zw. aktywizmu, czyli przyjaźni z Niemcami. To też w czasie okupacji niemieckiej w Królestwie przedstawiciele Narodowego Związku Rob. w największej byli przyjaźni z Niemcami. Z Bezelerem jeździli doBerlina i byli usilnie popierani przez Niemców.

W tym samym czasie przedstawiciele Chrześcijańskiej Demokracji w Królestwie, przeciwnicy Niemiec, byli prześladowani, a obecny prezydent miasta Warszawy, a dawniejszy minister p. Nowodworski, przez 14 miesięcy był więziony przez Niemców dlatego że Chrześcijańska Demokracja nie chciała być powolnym sługą Beselera.

Rzecz jest jasna, że skoro dawniejsze Narodowe Stronnictwo Robotnicze z tym Związkiem się połączyło, **straciło swój pierwotny charakter.** Wyrzekło się w programie **zasad chrześcijańskich,** a pod względem narodowym zaczęło coraz więcej przechodzić pod sztandar lewicy. **Tego oczywiście nie wie większa część członków Narodowej Partji Robotniczej.**

Nie zmienia też sprawy okoliczność, że jeden z wybitnych i zacnych działaczy duchownych na Górnym Śląsku, ks. dr. Kubina, jest członkiem N. P. R. i w swoich książeczkach pisze o narodowej Partji Robotniczej tak, jak gdyby była partją katolicko-społeczną i wybitnie narodową.

Niestety stwierdzić trzeba, że Narodowa Partja Robotnicza w Sejmie i w kraju **zupełnie inną robi politykę,** jak ta o której pisze ks. dr. Kubina. Na przeważną część zasad ks. dr. Kubina każdy z nas może się pisać, ale posłowie i gazety N. P. R. stoją na zupełnie innem stanowisku.

Najważniejszą rzeczą jest dzisiaj dla nas odpowiedź na pytanie:

czy my Narodowej Partji Robotniczej, takiej, jak ona występuje w Sejmie takiej, jaką ona jest w gazetach swoich, możemy powierzyć obronę naszych świętości narodowych i religijnych oraz naszych interesów społecznych. Na to pytanie niestety musimy dać odpowiedź przeczącą.

1. N. P. R. pod względem religijnym.

1) Narodowa Partja Robotnicza nie daje dostatecznych gwarancji pod względem religijnym. Wprawdzie na ostatnim kogresie w Krakowie pod wpływem delegatów górnośląskich i ks. dr Kubiny uchwalono przywrócić znowu w programie zasady chrześcijańskie. Jednakowoż komisja redakcyjna **nie respektowała tej uchwały! Nowy program N. P. R. mówi, że religja jest rzeczą sumienia, to zn., że jest rzeczą prywatną, a więc mówi mniejwięcej to samo, co program socjalistyczny.** Że N. P. R. tego programu przestrzega, widać najlepiej z ostatniej urzędowej, długiej programowej odezwy wyborczej N. P. R., w której niema ani **słówka, ani o kościele, ani o religji, ani o nauce religijnej w szkole.**

Nie zdobyła się więc N. P. R. na to, by w nowym programie swoim wyraźnie zaznaczyć, że opiera się na zasadach chrześcijańskich.

Nie wyrzeka się N. P. R. niezgodnej z chrześcijaństwem walki klas, lecz stara się ją podtrzymać, wstydliwie tłumacząc, że ta jego walka klas nie jest taka jaką głoszą socjaliści, tylko jakaś inna, mniej szkodliwa.

N. P. R. uczy poprostu swoich zwolenników mówienia i myślenia wyrażeniami socjalistycznemi. Nic dziwnego, że dla tak wychowanego człowieka przejście do socjalizmu nie będzie zbyt trudnem. Pod względem religijnym na skutek takich mętnych nauk Narodowa Partja Robotnicza idzie **śladami socjalizmu.**

Gdy przy uchwalaniu konstytucji głosowano nad tem, czy szkoła dla dzieci katolickich ma być w Polsce międzywyznaniową, t. zn. wspólną dla dzieci katolickich i innych wyznań, czy też wyznaniową, wyłącznie dla katolickich dzieci z katolickim programem nauki i katolickim personalem nauczycielskim, wtedy N. P. R. swoimi głosami głosowała **przeciwko szkole wyznaniowej i sprawiła, że w Polsce dotąd szkoła wyznaniowa dla katolickich dzieci nie jest zapewniona.** Wskutek tego jest możliwem, że do szkoły katolickiej przyśle się nauczycieli żydów i innowierców.

2) Gdy przy uchwalaniu reformy rolnej chodziło o drobną tylko, przez przyzwoitość wymaganą grzeczność dla Ojca św. i głosowano, czy **rząd ma się zapytać Ojca św. o pozwolenie parcelowania dóbr duchownych,** wtedy posłowie N. P. R. głosowali przeciw temu, mimo, iż już wiedzieli przez nuncjusza papieskiego w Warszawie, że Ojciec św. pozwolenia nie odmówi.

3) W ostatnim czasie znowuż przed kilku tygodniami, gdy chodziło o zwrot przez rząd rosyjski nieprawnie zabranego Kościołowi katolickiemu klasztoru w Dubnie, posłowie N. P. R-owcy z małemi wyjątkami głosowali znowuż przeciw naprawieniu krzywdy. wyrządzonej Kościołowi katolickiemu.

Przykłady te chyba wystarcza. żeby wykazać **zupełny brak zrozumienia obowiązków jakie poseł katolicki, szanujący swój Kościół, ma wobec Kościoła katolickiego.**

A teraz zobaczymy, jakie stanowisko zajmuje prasa N. P. R-owska wobec Kościoła katolickiego.

Nie dość, że się szkaluje i błotem obrzuca każdego księdza, który ma odwagę posiadania zapatrywań politycznych innych, aniżeli N. P. R., niedość, żę przytem prasa i posłowie N. P. R. posługują się kłamstwami i oszczerstwami niczem najgorsi socjaliści, ale występuje się przeciwko Kościołowi katolickiemu samemu, ubliżając mu i przekręcając nauki które dla każdego katolika powinny być święte. I wobec takiego stanu rzeczy N. P. R. mają jeszcze odwagę twierdzić, że oni bronią Kościoła katolickiego! Broń nas Boże od takich przyjaciół!

Pomijamy napaści na duchowieństwo. Ale co chwilę używa się w prasie enpeerowskiej („Prawda“, „Głos Robotnika“, „Sprawa Robotnicza“) wobec Kościoła katolickiego pogardliwego, a zapożyczonego od żydów i socjalistów określenia **„czarna międzynarodówka“.**

(Ciąg dalszy nastąpi.)

8 Głosujcie wszyscy na 8

Lista kandydatów Chrześcij. Związku Jedności na Pomorze.

Do Sejmu. Okręg Tczew:

Wojciech Korfanty,

poseł i publicysta — Katowice.

2. Franciszek Wałaszek, roln.' Ossówiec p. Lubawa;
3. Kazimierz Bobowski, urzędnik prywatny, Grudziądz;
4. Piotr Szturmowski, rolnik, Tomaszewo, pow. kościerski;
5. Bronisław Mania, rolnik, Rajkowy p. tczewski;
6. Aleksander ks. Kupczyński, prob. i poseł, Duży Garc, pow. tczewski;
7. Antoni Abraham, robotnik, Gdynia.
8. Wawrzyniec Miotk, rolnik, Bendargowo;
9. Augustyn Wandtke, nauczyciel, Mosty p. pucki;
10. Ignacy Jakubowski, insp. szkolny, Skarszewy, p. kościerski.

OKRĘG GRUDZIĄDZ:

1. Albin Nowicki, nauczyciel i poseł, Grudziądz;
2. Leonard Krzywiński, kupiec. przedst. Odrodzenia Gospodarczego Grudziądz;
3. Ks. Alfons Szulc, dziekan, Konaryny;
4. Czesław Pacer, urzędnik prywatny, Tuchola;
5. Bolesław Główczewski nauczyciel ludowy, Wiele pow. chojnicki;
6. Łucjan Prądzyński, rolnik, Skarpa pow. sępoleński;
7. Helena Kruszonowa, żona kupca, Grudziądz;
8. Michał Pacoszyński, syndykt Tow. kupieck.

OKRĘG TORUŃ:

1. Jan Marweg redaktor, Poznań;
2. Stanisław Ossowski, rolnik, Najmowo;
3. Ignacy Echaust, urzędnik kolejowy, Toruń;
4. Franciszek Sołtysiak, sekr. związkowy, Toruń;
5. Jan Sięciński, były rotmistrz wojsk polskich, Działdowo;
6. Franciszek Dolatowski, rol., Otłoczyn, pow. toruński;
7. Anastazy Strehlau, rzemieślnik, Chełmno;
8. Alojzy Porzyński, urzędnik pocztowy, Toruń;
9. Franciszek Wrzesiński, rolnik, Lipnica pow. wąbrzeski;
10. Sylwester Bizan, kupiec, Brodnica.

DO SENATU:

1. (Zw.) — Ks. Bolt Feliks, poseł, Srebrniki, powiat wąbrzeski.
2. (R.) — Janta-Połczyński Leon, Wysoka, powiat tucholski;
3. (Ch.) — Pohlmann, prof. gimn. Wejherowo.
4. (Zw.) — Dr. Ossowski Paweł, adwokat, Toruń;
5. (R.) — Frost Aleksander, rolnik włościanin, Barłożno, pow. Starogardzki.
6. (Ch.) — Lewicka Rozalja, Toruń-Mokre.

8 Głosujcie wszyscy na 8

Opłakana dola urzędnika.

Już to trzeba przyznać, że w ogólnem rozluźnieniu się obyczajów, obniżeniu moralności i wszelkich wartości etycznych, będącem następstwem długotrwałej wojny — inteligencja polska, a zwłaszcza jej stan urzędniczy, okazał najwyższego uznania wyrozumiałość i poświęcenie dla potrzeb państwa.

Inteligencja polska, ten mózg narodu, w chwilach najcięższych dla narodu polskiego — świeciła przykładem bezinteresowności, poświęcenia i ofiarnej pracy... Była tą awangardą odrodzonej niepodległej myśli polskiej, która przyoblekła się wreszcie w realne kształty budowli państwowej Rzeczypospolitej Polskiej.

Albowiem wyrosła z moralnych przesłanek intelektu ogólno-ludzkiego i serdecznego ukochania Macierzy!

Cześć polskiej inteligencji! Cześć polskiej nauce!

Lecz w tem szczytnem analizowaniu pięknego posłannictwa inteligencji polskiej — musi odezwać się przykrym zgrzytem jej smutna dola!

Opłakana dola urzędnika, któremu w ogólnem uposażeniu materjalnem w społeczeństwie przypada ostatnia rola!..

Czemu to przypisać należy!...

Gdzie leży przyczyna tego anormalnego stanu?!

Gdzie są ci, których obowiązkiem było przywrócić jej należnej pozycji intelektualnej prawa?!

Precz z jakkolwiek moralizatorską analizą!

Porzućmy sentymentalizm społeczny!

Nam trzeba jaskrawej paraleli zarobków poszczególnych klas — a wówczas nędza klasy urzędniczej głośnem echem odbije się o mury gmachu z ulicy Wiejskiej i być może pobudzi suwerenów do... zastanowienia!

Niech cyfry mówią za siebie!

Świeżo wydany przez b. wiceministra skarbu, prof. dr. Weinfelda Rocznik Polski zawiera następujące obliczenia, które silnie rzucają się w oczy!

Czeladnik piekarski otrzymał przed wojną w Warszawie dziennej płacy 2 ruble 40 kop., czyli 5 marek złotych i 20 fenigów. W styczniu br. jego płaca przenosi 3000 marek polskich dziennie, co przeliczone na markę przedwojenną podług siły kupna papierowej na rynku warszawskim w styczniu b. roku daje blisko 6 i pół marek przedwojennych.

O jedną czwartą zatem pobiera piekarz więcej, niż brał przed wojną. W podobnym mniej więcej stopniu wzrosły płace robotników w przemyśle metalowym, browarnianym, a przedewszystkiem robotników niewykwalifikowanych i kobiet, pracujących w przemyśle.

Tuż obok jednak tych cyfr przedrukowane są płace urzędnicze, przeliczone na marki przedwojenne, a porównane z płacami państwowych urzędników rosyjskich i austrjackich. Z porównania tych płac wynika, że naczelnik wydziału polskiego ministerstwa pobiera jedną piątą tego, co pobierał urzędnik celny tej samej kategorji z czasów rosyjskich, a polski urzędnik jedenastej kategorji niespełna połowę głodowego uposażenia urzędników rosyjskich i austrjackich najniższych stopni.

Jeżeli zatem wniesiony obecnie do Sejmu projekt regulacji płac urzędniczych przyniesie drobne podwyższenie, będzie tylko etapem w walce jednej z warstw inteligencji o takie wynagrodzenie płacy umysłowej, jakie istniało przed wojną.

Klasa robotnicza w tej walce osiągnęła już daleko większe zdobycze, co przytoczone powyżej przykłady naocznie stwierdzają

Argumenty, że nasz Skarb takich podwyżek nie wytrzyma, nie są trafne.

Z podwyższeniem płac powinna iść równorzędnie reforma naszej administracji ze zmniejszeniem urzędów, przez państwo wykonywanych, i urzędników państwowych, a przedewszystkiem wreszcie zbudowanie jakiegoś **systemu podatkowego,** który zerwie z niejednym **nonsensem** podobnym do tego, że dziś **z morga gruntu płaci się roczny podatek wartości kilku kilogramów zboża!**

Z nędzą klasy urzędniczej należy raz wreszcie skończyć! Tego wymaga dobro Państwa i wogóle całego społeczeństwa!

Nieszczęście kolejowe w Laskowicach

zdarzyło się wśród następujących okoliczności:

Z kierunku Bydgoszczy nadjechał pociąg towarowy, równocześnie parowóz z Warlubia, który wjechał na tor drugi za stawidłami.

W tej samej chwili torem z Grudziądza nadchodzi pociąg towarowy, który miał wjazd dwuręczny. Równocześnie jednak zgłoszono, że nadjeżdża pociąg z transportem wojskowym szkołą chorążych (stacjonowanej w Chełmnie). Był to towarowy pociąg, używany dla transportów wojskowych a jadący ze strony Tczewa.

Wytworzyła się o tyle niebezpieczna sytuacja, że parowóz z Warlubia, który miał właśnie co odjechać do parowozowni stał na torze, którym później miał pociąg tczewski z wojskiem wjechać na stację.

Kierownik jazdy nie dał wjazdu transportowi wojskowemu, o czem świadczył spuszczony sygnał za stawidłami.

Z winy jednak kierownika parowozu tczewskiego pociągu p. Litwinowskiego, pociąg z transportem nr. 614 część II (nadzwyczajny) przeoczył sygnał i uderzył z całą siłą **na parowóz warlubski**, stojący na drugim torze kilkadziesiąt metrów za stawidłami.

W toku zderzenia tego pociągu z parowozem, brankard znajdujący się za parowozem, tczewskim z powodu ogromnej siły uderzenia utracił koła tylne i sprężynami wcisnął się (dosłownie) w środek następnego wozu towarowego, w którym się mieściło 8—10 kursistów, leżących na platformie wozu.

Zawdzięczać należy, że się nie stało większe nieszczęście w tym wozie tej okoliczności, że ci wojskowi nie stali lub siedzieli, bo gdyby byli w pozycji stojącej lub siedzącej, wtenczas byłby się stan ofiar powiększył o kilka zabitych. Z osób tych, znajdujących się w tym wozie ośmiu jest ciężko rannych. Przewieziono ich pociągiem sanitarnym do szpitala okręgowego w Grudziądzu. Kierownik pociągu wycieczkowego poniósł zgniecenie klatki piersiowej, palacz został lekko ranny. Trzeci wóz towarowy, lekko uszkodzony, pufory odłamane.

Z pomiędzy reszty ludzi transportu 25 zostało lekko potłukowanych.

Komisja śledcza z p. wicedyrektorem Glassem, przybyła natychmiast po wypadku na miejsce i zbadała całą sprawę. Dalsze śledztwo jest w toku. Śledztwo to wykaże, po której stronie jest większa wina.

Nazwiska lekko i ciężko rannych i do szpitala okręgowego przewiezionych ludzi są:

Kaprale: Jankowski Wincenty, Kunel Ludwik i Dubiński Edward. St. szereg.: Wanatowicz Hieronim, Imanowski Wacław, Rubicki Leon i Waldak Bolesław. pal.

Komunikat

do wszystkich działaczy i referentów Chrześc. Narod. Stron. Pracy na Pomorzu.

Generalny Sekretarjat prosi usilnie o regularne nadsyłanie sprawozdań z wieców Chrześc. Zw. Jedności Narodowej oraz wieców innych partji.

Powyższe jednakowoż nie przesądzą nadsyłania sprawozdań do Powiatowych względnie Okręgowych Komitetów wyborczych.

Generalny Sekretarjat
Feliks Jeuthe.

Wiadomości bieżące.

Kalendarz: Czwartek: Piotra z Alkant. Wschód słońca 6.33, zachód 4.56. Wschód księżyca 4.43, zachód 4.36.

MUZEUM otwarte w środy i soboty od godziny 12 do 2, w niedziele i święta od godz. 11 do 2.

BIBLJOTEKA I CZYTELNIA T. C. L. otwarta w dni powszednie od godz. 5—7, dla dzieci w środy i soboty od godz. 4—5.

—** **Teatr Miejski.** Środa, 18 października o godzinie 8-mej wieczorem po raz czwarty: „Kościuszko pod Racławicami". Przedstawienie popularne. 50 procent zniżki.

Czwartek, 19 października o godzinie 8-mej wieczorem premjera: „Wesoła Lola" wodewil w 3 aktach, C. Danielewskiego.

Piątek, 20 października o godzinie 6-tej wieczorem 2-gie przedstawienie dla młodzieży szkolnej: „Kościuszko pod Racławicami". Ceny od 100 do 500 marek.

—** **Z Teatru Miejskiego.** W czwartek premjera wodewilu w 3 aktach Cyryla Danielewskiego p. t.: „Wesoła Lola", okraszona licznemi śpiewami i tańcami. Ragtime i Shimmy odtańczone przez znaną parę baletową Barley. Od jutra sala będzie już ogrzewana.

—** **Odczyt** p. t.: „Umysł ludzki a świat wszechrzeczy" wygłosi, jak donosiliśmy prof. inż. Pilarski w auli gimn. żeńskiego we czwartek dnia 19 bm. o godzinie 6-tej wieczorem.

—** **Loterja Inwalidzka.** Pierwszy dzień. 100 000 marek nr. 30 411, 34 183, 310 000, 393 519.

50 000 marek nr. 28 604, 344 782, 365 505.

25 000 marek nr. 75 912, 162 283, 257 323, 273 549, 292 213, 328 982.

20 000 marek nr. 27 982, 32 484, 36 582, 57 753, 76 252, 185 550 194 421, 237 000, 425 738.

10 000 marek nr. 3 499, 53 861, 56 937, 74 172, 130 303, 141 377 147 515, 151 014, 154 407, 157 974, 314 082, 350 298, 371 293, 407 481, 413 886, 414 250, 414 337, 751 289, 456 090, 497 476.

5 000 marek nr. 2263, 10848, 11888, 24056, 49061, 53847, 562 38, 59516, 62747, 66803, 71809, 73430, 77346, 85020, 87217, 1009 90, 116657, 124491, 135564, 137115, 137726, 148045, 193430, 1955 64, 196662, 200055, 2 5727, 219190, 238404, 258900, 268590, 2748 93, 286396, 289572, 29 370, 299071, 308173, 315025, 316046, 332 979, 337985, 386381, 416051, 430152, 446821, 450722, 464785.

2000 marek nr. 1763, 3644, 6331, 6695, 10196, 10568, 12896, 1 5571, 16542, 26293, 29127, 30616, 35454, 37901, 53 55, 57429, 63 747, 63961, 65834, 69950, 74572, 76193, 78636, 79832, 7 982, 854 30, 87776, 87895, 91417, 918 3, 93102, 97991, 102685, 110913, 11 1113, 112540, 113290, 115542, 120984, 122859, 124049, 126037, 12 7332, 133563, 134327, 134814, 158168, 158762, 159406, 163254, 16 3705, 165232, 173962, 174106, 174358, 176810, 177596, 178218, 18 0399, 199883, 200097, 206559, 216398, 221991, 230468, 242294, 24 8581, 264634, 268313, 271039, 272107, 275972, 281300, 291918, 29 4227, 310386, 312819, 323794, 326838, 328015, 330389, 347647, 34 8829, 355671, 358120, 361754, 362348, 366157, 370131, 376292, 37 7358, 385791, 385871, 394219, 394518, 404038, 409146, 411211, 41 6056, 417042, 435723, 463969, 486087, 488423, 490194, 491857, 49 3007, 494530.

(Dzień drugi) 100000 marek nr. 482366.

50000 marek nr. 242260.

25000 marek nr. 480112.

20000 marek nr. 61151, 266875, 444002.

10000 marek nr. 30690, 35584. 88870, 163243, 176443, 228493 286412, 333870, 342351, 342706, 350856, 354391, 440281, 474792, 475087.

5000 marek nr. 17755, 27516, 35718, 37056, 73066, 92963, 92 683, 120418, 15801, 210159, 230233 236944, 242177, 267024, 2874 58, 292881, 335498, 353495, 424860, 458291, 468698, 487472.

—** **Kronika sądowa.** Przed izbą karną Sądu Okręgowego w Grudziądzu stawali w dniu 14 października 1. Alfons Brzoza leśny państwowy zam. w Dobrem przy Nowem (w areszcie śledczym od 20 czerwca 1922 r.) oskarżony o chęć zabójstwa i uraz cielesny zadany rewolwerem. Po przeprowadzeniu rozprawy i przesłuchaniu całego szeregu świadków uwolnił sąd oskarżonego od winy i kary. 2. Fryderyk Jahnke, rolnik z Plewna (w areszcie śledczym od 1 czerwca br.) oskarżony o krzywoprzysięstwo przed sądem powiatowym w Świeciu. Po zbadaniu sprawy prokurator wniósł uwolnienie.

Sąd przychylił się do wniosku.

Obaj oskarżeni zostali w tym samym dniu zwolnieni.

W dniu 16 października 1922 r. stawali przed Izbą Karną Sądu Okręgowego w Grudziądzu następujące osoby. 1. Władysław Witkowski, robotnik z Starej Jani pow. Gniew, Jan Majewski, robotnik z Starej Jani (obaj w areszcie śledczym od 8 lipca 1922), Zygmunt Znaniecki, młynarz z Kośc. Jani powiat Gniew (w areszcie śledczym od 7 lipca 1922 r.) Leon Rutkowski, robotnik z Starej Jani, Aleksander Ukleja, robotnik z Starej Jani, Jan Flisik, robotnik z Kośc. Jani, i Wacław Ukleja z Starej Jani. Prokuratura tutejsza oskarżyła wszystkich wyżej wymienionych o kradzież wspólną, począwszy od listopada 1921 r. cudzych rzeczy ruchomych a mianowicie: pasów zapędowych w majętności Starej Jani, 2 ctr. żyta, 1 ctr. śrutu, 1 ctr. żyta, jęczmieniu i śrutu, i różnych innych rzeczy. Po przeprowadzeniu rozprawy skazała Izba Karna Witkowskiego za kradzież na 6 miesięcy więzienia z policzeniem aresztu śledczego od 8 lipca 1922, Majewskiego za kradzież na 4 miesiące więzienia z policzeniem aresztu śledczego od 8 lipca 1922 r. Znanieckiego za pomoc do kradzieży i paserstwo na 6 mies. więzienia, z policzeniem aresztu śledczego od 7. 7. 1922 r. — Rutkowskiego za przechowywanie u siebie skradzionych pasów na 6 tysięcy marek grzywny. — Aleksandra Ukleje za kradzież na 4 mies. więzienia. — Ilisika za kradzież na 1 miesiąc więzienia. — Wacława Ukleje uwolniła Izba Izba karna od winy i kary, lecz tenże pozostał nadal w areszcie śledczym w podejrzeniu o inną kradzież.

Franciszek Krzemiński, robotnik z Świecia, Bronisław Krzemiński, robotnik z Świecia i Franciszek Filipski bez zawodu z Świecia, oskarżeni o uraz cielesny, a mianowicie Fr. i Br. Krzemiński uszkodzili na ciele Emila Damaszkiego i to umyślnie przy użyciu gracy od kartofli. — Bronisław Krzemiński i Franc. Filipski powalili Damaszkiego na ziemię i pobili pięściami oraz na Dawida Neumanna, siedzącego na czołnie przy brzegu Wisły rzucali grupami, przyczem tenże był zmuszony od brzegu czołnem odjechać. Sąd pokoju w Świeciu skazał wyrokiem z 10. III. br. Franc. Krzemińskiego na 2 mies. więzienia, Bronisł. Krzemieńskiego na 2 mies. więzienia i Franc. Filipskiego na 3 mies. więzienia. Przeciw temu wyrokowi wnieśli, wszyscy zasądzeni apelację, zaś Izba karna skazała Franc. Krzemińskiego jak Sąd pokoju, Bronisł. Krzemińskiego na 4 tygodnie więz. a Franciszka Filipskiego na 3 tygodnie więzienia.

Leon Kutowski, mularz z Lubiewa pow. Świecie, oskarżony o kradzież psa na szkodę Feliksa Drzycińskiego wartości 8 000 marek na karę więzienia przez 1 tydzień.

Oskarżoną wdowę Marjannę Wasmannsdorf z Nieponi pow. Gniew o kradzież ¼ ctr. kartofli i trochę mąki, uwolniła Izba karna od winy i kary.

—** **Olbrzymia kradzież w gimnazjum klasycznem.** (Niema świętości dla złodziei). W nocy z niedzieli na poniedziałek, dotychczas niewyśledzeni sprawcy skradli, włamawszy się do pokoju fizycznego w Gimnazjum Klasycznem przyrządy fizyczne jak mikroskop, barometry itp. wartości około 8 miljonów marek. Sprawcy musieli być dobrze obeznani z miejscem i dobrze przygotowani, gdyż żadne zamki nie zostały uszkodzone. Kradzież ta równa się wielkiemu barbarzyństwu, gdyż uczniowie zostali tym sposobem pozbawieni najlepszych prawie środków naukowych. Policja wszczęła energiczną akcję celem wyśledzenia złodziei.

Ruch towarzystw.

—rt. **W czwartek dnia 19 października br.** o godzinie 6 wieczorem odbędzie się w małej sali Hotelu Warszawskiego przy ulicy Wybickiego nr. 21, I piętro **Walne Zebranie Koła Urzędników Skarbowych w Grudziądzu,** z następującym porządkiem obrad: 1. Zagajenie, 2. Wybór prezydjum, 3. Sprawozdanie dotychczasowej działalności, 4. Odczytanie i przyjęcie statutu, 5. Wybór Zarządu, Komisji rewizyjnej i Sądu koleżeńskiego, 6. Wolne głosy, 7. Zakończenie.

—rt. **Zebranie Tow. Handlowców w Grudziądzu** odbędzie się jutro (w czwartek) o godzinie 8-mej wieczorem w Bazarze. Rozdawanie biletów teatralnych.

—rt. **Zebranie Towarzystwa Młodzieży Narodowej** odbędzie się dziś w środę dnia 18 października na małej sali Bazaru punktualnie o godzinie 7 wieczorem.

Obecność każdego członka jest bezwzględną.

Za Zarząd
Stasiak, sekretarz.

Z Pomorza.

—** **WĄBRZEŹNO. (Nieszczęście kolejowe.)** Dnia 14 października br. o godzinie 9-tej pociąg towarowy jadący od strony Wąbrzeźna nr. 380 najechał na stojący w stacji Książki pociąg również towarowy nr. 372, przyczem maszyna pociągu nr. 380 wytrącona została z szyn i znacznie uszkodzona, 6 wozów zupełnie zniszczonych, a 7 wozów mniej uszkodzonych. Prócz lekkiego pokaleczenia kierownika pociągu nr. 380 wszyscy inni wyszli cało. Przyczyną wypadku było przejechanie przez pociąg nr. 380 sygnału wskazującego jazdę na stój.

—** **GDAŃSK. (Nieudana kradzież z włamaniem.)** Niejaki Max i Moryc Teschner z Gdańska, będący bez zajęcia, utrzymywali się w Gdańsku z kradzieży. Zrobili oni sobie wytrych, zaopatrzyli się w dłuta i inne narzędzia złodziejskie i rozpoczęli swe niecne rzemiosło. Pewnego dnia, gdy byli właśnie przy robocie i gdy wyłamali biurko w mieszkaniu pewnego właściciela tutejszego, wszedł tenże właściciel do domu, gdy chciał zapalić światło jednak, otrzymał uderzenie w głowę, pomimo to miał na tyle przytomności, że puścił się za złoczyńcami w pogoń i przy pomocy policji przychwycił ich. Obecnie stawali oni obaj przed sądem i otrzymali każdy po półtora roku ciężkiego więzienia.

Z całej Polski.

—** **BYDGOSZCZ. Sytuacja mieszkaniowa** w Bydgoszczy staje się coraz trudniejszą. W stosunku bowiem do przyrostu ludności zmniejsza się liczbamieszkań.

W ruchu budowlanym daje się zauważyć zupełny zastój. Od roku 1920 do chwili obecnej wybudowano zaledwie jeden dom z 4-ma oddzielnemi mieszkaniami.

Powodem zastoju budowlanego jest zupełny brak inicjatywy prywatnej oraz niski czynsz komorniany, nie stojący w żadnym stosunku do kosztów budowy.

—** **POZNAŃ. (Miljonowa kradzież w Puszczykowie.** Okradziono pewną wilę w Puszczykowie. Złodzieje zabrali różne cenne meble, jak lustra itp., garderobę, a nawet aparat telefoniczny. Szkoda wynosi 10 miljonów marek.

—** **WARSZAWA. (Afera cukrowa).** Z polecenia pom. naczelnika Urzędu śledczego 2-ga brygada policji kryminalnej zaaresztowała 78 worków cukru w fabryce Wróblewskiego przy ulicy Miodowej. Jak się okazuje cukier ten w ilości 100 worków przesłany został ze składnicy kooperatywy spożywczej „Zespół" do fabryki Wróblewskiego dla celów przemysłowych. Ponieważ przeprowadzony na miejscu wywiad stwierdził, że cukier ten nie był używany do celów przemysłowych oraz, że kooperatywa „Zespół" nie miała prawa sprzedaży takiej wielkiej ilości cukru jednemu odbiorcy, Skonfiskowany cukier oddano do dyspozycji Komisarza Rządu.

Sprawy społeczno-gospodarcze.

— **Do wiadomości firm polskich.** Ministerstwo Przemysłu i Handlu podaje do wiadomości, że polskie firmy eksportowe i przemysłowe, zainteresowane handlem z krajami bałkańskiemi, mogą umieszczać bezpłatnie swe adresy w księdze adresowej wydawnictwa:

„Guide commercial et Industriel Panhellenique Officier pour 1923" będącej najwięcej poważnym organem reklamy cudzoziemskiej na Wschodzie.

Redakcja cytowanego wydawnictwa zawiadamia, że zgłoszenia winny być nadsyłane bezpośrednio pod adresem:

Agence Panhellenique de Publicite, rue Salaminos 2, Salonique (Grece).

— **Wyjazd górników do Francji** nastąpi 24 bm.

Drukarnia Pomorska Tow. Akc. Grudziądz.
Za redakcję: Izydor Średzki

Urzędowe obwieszczenia władz miejskich.

Za niniejszy dział odpowiada według prawa prasow. nadsekretarz miejski
Gamazy Raszkowski w Grudziądzu.

Obwieszczenie.

Poświadczenia upoważniające do odbioru cukru wydawane będą w Magistracie Ratusz I. pokój nr. 12 w godzinach urzędowych od 10 do 1 w następującym porządku:

w czwartek	d. 19	października br.	A—C
w piątek	„ 20	„ „ „	D—F
w sobotę	„ 21	„ „ „	G—J
w poniedziałek	„ 23	„ „ „	K
we wtorek	„ 24	„ „ „	L—N
w środę	„ 25	„ „ „	O—P
w czwartek	„ 26	„ „ „	R
w piątek	„ 27	„ „ „	S
w sobotę	„ 28	„ „ „	T—V
w poniedziałek	„ 30	„ „ „	W—Z

Powyższe obwieszczenie podaje się do publicznej wiadomości.

Grudziądz, dnia 17 października 1922 r.

Prezydent m. Grudziądza
(—) Krobski. [3291

Ogłoszenie.

W dniu 21 października r. b. o godz. 10-tej rano odbędzie się przy Wojskowem Więzieniu Śledczem w Grudziądzu sprzedaż **1 źrebaka** drogą przetargu. Bliższych informacji zasięgnąć można w Komendzie W. W. Śl. przy ul. Kunersztyńskiej Nr. 2. (3885

Wojskowe Więzienie Śledcze w Grudziądzu.

Po myśli umowy zawartej między Polską a Wolnem Miastem Gdańskiem, polscy obywatele skazani do dnia 1 lutego 1920 r. przez Sądy Pruskie Wolnego Miasta Gdańska, mogą kary nałożone przez te Sądy odpokutować w tutejszych polskich więzieniach, jeśli wykonanie kary w chwili postawienia wniosku jeszcze nie nastąpiło, lub jeśli rozpoczęta kara ma jeszcze trwać najmniej 6 (sześć) miesięcy i jeśli przestępstwo, za które nastąpiło skazanie, wolno ścigać wedle tutejszej ustawy karnej.

Interesowanych wzywam do bezzwłocznego przedłożenia mi wszelkich dat potrzebnych do przejęcia wykonania kary przez władze. (3289

Grudziądz, dnia 16 października 1922.

Prokurator przy Sądzie Okręgowym.
Wirski.

„Mazurka"

Telefon 680 Pl. 23 Stycznia Nr. 24

W każdą środę i niedzielę
HERBATKA POPOŁUDNIOWA
z tańcami o godz. 5
(3288

Kupuję każdą ilość
OWSA
i proszę o oferty. [3283
Dom Ekspedycyjno-Przewozowy
Rudolf Schimmelfennig
właśc.: Paweł Witkowski
Telefon 28 i 352.

Kino Korso

Tylko dziś i jutro
Marjonetki Namiętności
dramat artystyczny w 6 aktach.
Pozatem (3287
W szponach szaleńca
Nerwy wzruszający dramat.
Tylko dla mocnych nerwów!

Zakupujemy każdą ilość
żelaznego łomu maszynow.
pierwszego gatunku i płacimy najwyższe ceny.
„Unia" Zjednoczone Fabryki Maszyn dawn. **A. Ventzki** Blumwe i Peters, Tow. Akc. **w Grudziądzu.** [3221 A

Uzyskawszy zezwolenie na eksport ziemniaków do Niemiec powierzyliśmy
zakup
ziemniaków jadalnych i fabrycznych
Pomorskiemu Stowarz. Rolniczo-Handlowemu
Sp. z ogr. odp.
TORUŃ, Prosta 18|20
Tel. 455 Adres Telegr. **Pomorskarola** Tel. 455
Filja: Pelplin — — — — Filja: Nowemiasto
dokąd prosimy skierować oferty z podaniem **ilości**, gatunku i stacji załadowania.
Komisja Pomorska Zjednoczenia Producentów Rolnych.
[3220

Dziś już jest każdemu znanem, iż najlepiej kupuje się maszyny i narzędzia rolnicze wprost w fabryce maszyn
Nitsche i Ska
w Poznaniu.
Biura centralne św. Marcin 33 — Telefon 1478.
Fabryka z głównemi składnicami ul. Kolejowa 1-3. Tel. 6043
tamże specjalne oddziały reparacyjne i wykonanie urządzeń przemysłowych
Obsługa rzetelna i fachowa

Marek 100 000 nagrody!
W poniedziałek dnia 16-go października b. r.
odpięto i skradziono pewnemu Panu w pociągu odchodzącym o 6-tej godzinie wiecz. z Laskowic do Grudziądza. (3290
złoty zegarek męski ze złotym łańcuszkiem
Podejrzenie pada na dwóch mężczyzn i pewną kobietę. Na koperc e zegarka znajduje się monogram W. P. Powyższą nagrodę wypłacę oddawcy zegarka, **lecz ostrzega się przed zakupnem.** Zgłoszenia uprasza
dyrektor **P. Jaworski, Grudziądz**
ulica Rządowa nr. 9.

Rzeźnictwo
8 mórg roli, z ogrodem, wspaniałe zabudowania, zaraz do **sprzedania**
Fr. Gosieniecki
Dusocin, p. Grudziądz.

Otto Walker
Jubiler ze Szwajcarji.
Grudziądz, Józefa Wybickiego 17/19
Pracownia dzieł artystyczn. oraz wszelkich wyrobów nowoczesnych. Warsztat reparacyjny i rytowniczy. [2006a
Zakład otwarty od godz. 10—1 i 3—6

Udział
w przedsiębiorstwie branży chem. dobrze zaprowadzonem odstąpię w całości lub w części. Objekt do 25 milj. mkp. Zgłoszenia do Głosu Pomorskiego pod nr. 3276.

Kotlarzy
miedzianych, samodzielnych, na wysoką płacę, i stałą pracę poszukujemy.
Dziabaszewski i Ska.
Fabryka maszyn i kotlarnia
Poznań, ul. Przemysłowa. (3292

Sprzedaże

Gazowy aparat do gotowania
na sprzedaż. Młyńska 6 tylny bud. I ptr. (3967

Kanapa
tanio na sprzedaż. Forteczna 8 a. [3958

Do sprzedania
15 000 m³ olszyny
w okrągłym stanie,
deski
dębowe i olchowe
suche do nabycia na składzie 3957
Drogoszewski i Sp.,
ul. Pietruszkowa nr. 10
Telefon 315.

Młodego psa
(wilka) sprzeda Murowa nr. 7. (3959

Dobrze utrzymane

buty
3/4 na sprzedaż.
Mała Młyńska 7, I p.

Dużą maszynę do rznięcia sieczki z kieratem
dobrze utrzymane oszklone **LANDO**
400—500 centnarów buraków pastewnych
sprzeda **J. Schittkowski**, Grudziądz, Chełmińska 46. (3961

JABŁONIE
białe szczecińskie
sprzeda **SCHROEDER**
Michale, pow. Świecie.

SPRZEDAM
JADŁODAJNIĘ
może być bez rzeczy, składa się z bardzo dużych trzech mieszkań, które nadają się na inną instytucję. Wiadomość: Czerwony Krzyż

DZIECINNĄ KAPKĘ
elegancka na wózek sprzedam Cegielniana 9 I piętro. (3960

Mieszkania

Mieszkanie
zamieniam 4 względnie 5 pokoi na 3. Zgłoszenia do Głosu Pomorskiego pod nr. 3900a.

Oddam zaraz
mieszkanie
6 pok. ewent. stajnię garaż w Grudziądzu za 4 pok. w Krakowie lub pomoc w ich uzyskaniu. Oferty do Głosu Pom pod nr. 3956.

Młode małżeństwo
z jednem dzieckiem
poszukuje
od 1 listopada
mieszkania
2 pokoje z kuchnią. Oferty do Głosu Pom. pod nr. 3949.

Poszukuję lub zamienię
2 pokojowe mieszkanie na 3—4
w pobliżu Placu 23-go Stycznia Zgłoszenia do Głosu Pomorskiego pod nr. 3945.

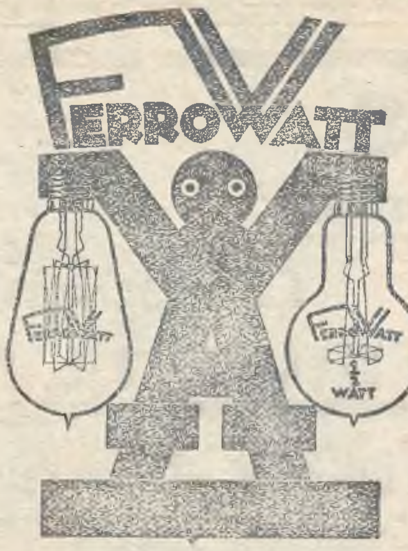
Mebl. pokój 3946
zaraz do wynajęcia. Lipowa nr. 39a I ptr. l.

2 pokoje z kuchnią
umeblowane do wynajęcia. Toruńska 22 I pr. 3963

Przyjmuję na całe 3944
utrzymanie
zaraz lub 1. 11. Jakubowska, Sobieskiego 19

Posady

Poszukuje się od 1 listopada r. b. do **składu obuwia**
EKSPEDJENTKI
obeznanej z powyższą branżą, władającej polskim i niemieckim jęz. z dłuższą praktyką.
Zgłoszenia ul. Toruńska nr. 23/25. (3948

Lampa pierwszorzędnej jakości!
Kto zamierza oszczędzać, niech używa tylko
żarówki ½ Watt.

Kino Apollo - Varieté
Ogromny monumentalny film
z Lottą Neumann
(Ledda Nowa) p. t.
Za kulisami książęcego dworu
dramat w 6 aktach
Oprócz tego 2 numery
wspaniałego Varieté
m. i. występuje: Niewidomy artysta na scenie grający na mandolinie.
W środę, 18 bm. o godzinie 4 popoł.
przedstawienie dla dzieci
włącznie z Varieté.
3281] **DYREKCJA.**

Laseczki miętowe [3293
jako i wielki wybór
cukierków i czekolady
poleca:
Andrzej Hartmann, Hurtownia cukierków
Tel. 216. Staro Rynkowa 3. Tel. 216.

Najuporczywszy [2334A
ból głowy i migrenę
usuwają proszki z kogutkiem
„MIGREONO NERWOSIN"
sprzedają wszystkie apteki i drogerje.
HURT. Umbreit & Co, Poznań

STOLARZY
poszukuje natychmiast
Biuro budowlane WAHL
Nadgórna 41/42. (3284

Potrzebny fachowy
SEROWAR
do **parowej mleczarni**. Zgłaszać się do firmy: „ZIEMIANIN" w Grudziądzu plac 23 go Stycznia nr. 11. (3950

Panienka
obezn. z książkowością i pisząca na maszynie poszukuje zaraz lub od 1. 11. br. zajęcie popoł.
Oferty do Głosu Pomorskiego pod nr. 3953.

Poszukuje się
DZIELNYCH pracowniczek
do wyrobu cygar oraz **młode dziewczęta** do lat 16 mogą wstąpić jako uczenice.
Fabryki cygar Adam
Brzeżna 3/7. [3215

Dzierżawy

Fabryka wody selterskiej
jest zaraz do
przedzierżawienia
Zgłoszenia pod nr. 3963 do Głosu Pomorskiego.

Różne

Kto udzieliłby
córce mej
lekcji śpiewu
Łask. zgłoszenia pod nr. 3954 do Głosu Pomorskiego.

Zguby

ZGUBIONO 3951
portfel
i papiery wojskowe na nazwisko Franciszek Szwirc. Znalazcę uprasz. się o zwrot za wynagr. Dragosz, pow. Świecie.

Każdą ilość
starego ołowiu i cyny
kupuje i prosi o oferty
Drukarnia Pomorska
Grudziądz.